Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0252

Prieštaravimas deleguotajam aktui: trajektorija, pagal kurią laipsniškai mažinamas didelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančių biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro įnašas į atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslus

2026 m. liepos 8 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2026 m. balandžio 10 d. Komisijos deleguotojo reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2019/807, kad būtų įtraukta trajektorija, pagal kurią laipsniškai mažinamas didelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančių biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro įnašas į atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslus (C(2026)02306 – 2026/2680(DEA))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Komisijos deleguotąjį reglamentą (C(2026)02306),

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį,

– atsižvelgdamas į 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją[1], ypač į jos 26 straipsnio 2 dalies penktą pastraipą ir 35 straipsnio 7 dalį,

– atsižvelgdamas į 2019 m. kovo 13 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2019/807, kuriuo dėl didelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančių pradinių žaliavų, kurių auginimo teritorija reikšmingai plečiama į žemės, kurioje yra didelių anglies sankaupų, plotus, nustatymo ir nedidelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančių biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro sertifikavimo papildoma Europos Parlamento ir

[1] OL L 328, 2018 12 21, p. 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj.

Tarybos direktyva (ES) 2018/2001[2],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 114 straipsnio 3 dalį,

– atsižvelgdamas į Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto pasiūlymą dėl rezoliucijos,

A. kadangi Direktyva (ES) 2018/2001, siekiant užtikrinti, kad biodegalai, įskaičiuojami į tą tikslą, duotų realios naudos, nustatoma netiesioginio žemės naudojimo keitimo (NŽNK) rizikos mažinimo sistema, pagal kurią žaliavos gali būti klasifikuojamos kaip keliančios didelę NŽNK riziką;

B. kadangi Komisijos deleguotajame reglamente (ES) 2019/807 nustatyta didelės NŽNK rizikos pradinių žaliavų nustatymo metodika, jo 3 straipsnyje aiškiai reikalaujama, kad vertinimas būtų grindžiamas duomenimis „nuo 2008 m.“, ir nustatyta 10 proc. plėtros į didelių anglies sankaupų žemę riba, kurią viršijus pradinės žaliavos priskiriamos prie didelę NŽNK riziką keliančių žaliavų; kadangi, taikant tą metodiką ir bazinį scenarijų, Komisijos 2019 m. ataskaitoje nustatyta, kad sojų auginimo plėtros į žemės, kurioje yra didelių anglies sankaupų, plotus dalis yra 8 proc. ir tai yra mažiau nei reikalavimus atitinkanti riba, o tai reiškia, kad sojos nebuvo klasifikuojamos kaip didelės NŽNK rizikos;

C. kadangi Indonezija ir Malaizija pateikė PPO skundus (DS593 ir DS600), kuriuose ginčija Sąjungos NŽNK sistemą, visų pirma alyvpalmių aliejaus priskyrimą prie didelės NŽNK rizikos produktų ir nedidelės NŽNK rizikos produktų sertifikavimo procedūrą; kadangi 2025 m. sausio mėn. PPO kolegijos sprendime iš esmės pritarta Sąjungai, tačiau nustatyti konkretūs pažeidimai, t. y. laiku neatnaujinti moksliniai duomenys, nedidelės NŽNK rizikos produktų sertifikavimo procedūros trūkumai ir tai, kad nebuvo tinkamai pranešta apie priemones; kadangi PPO kolegija nustatė Sąjungos procedūrinių trūkumų, o ne suabejojo Sąjungos pasirinkimu, kurias kultūras priskirti prie didelės NŽNK rizikos kultūrinių augalų;

D. kadangi deleguotuoju aktu sojos įtraukiamos į didelės NŽNK rizikos sąrašą kartu su alyvpalmių aliejumi, remiantis atnaujintais moksliniais duomenimis, o tai reiškia, kad sojų pagrindu pagamintas biodyzelinas iki 2030 m. būtų palaipsniui visiškai išbrauktas iš ES atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslų;

E. kadangi Parlamentas neprieštarauja nei alyvpalmių aliejaus, kurio klasifikavimas kaip keliančio didelę NŽNK riziką yra moksliškai pagrįstas ir neginčijamas, laipsniško mažinimo trajektorijai, nei nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo procedūros trūkumų pašalinimui – abu šie aspektai yra tinkamas atsakas į PPO kolegijos sprendimą ir turėtų būti palikti bet kuriame peržiūrėtame

---

[2] OL L 133, 2019 5 21, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/807/oj.

deleguotajame akte;

F. kadangi sojų priskyrimas prie didelės NŽNK rizikos žaliavų deleguotajame akte grindžiamas atnaujintais moksliniais duomenimis, kurie skiriasi nuo 2008 m. stebėjimo bazinio lygio, nustatyto Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/807 3 straipsnyje, perkeliant stebėjimo laikotarpį į 2014 m.; kadangi šis bazinių metų pakeitimas nėra privalomas pagal PPO kolegijos sprendimą, kuris buvo susijęs su duomenų atnaujinimo savalaikiškumu, o ne su bazinių metų pasirinkimu; kadangi, taikant pradinį 2008 m. bazinį lygį, kaip reikalaujama pagal galiojančią teisinę sistemą, sojų auginimo plėtros į žemės, kurioje yra didelių anglies sankaupų, plotus dalis greičiausiai išliktų mažesnė nei 10 proc. reikalavimus atitinkanti riba, todėl sojos nebūtų laikomos didelės NŽNK rizikos žaliavomis;

G. kadangi atnaujintais moksliniais duomenimis, kuriais grindžiama sojų klasifikacija, neatsižvelgiama į sojų dvigubos sėjos praktiką, kai sojos auginamos kaip antras pasėlis žemėje, kuri tais pačiais kalendoriniais metais buvo naudojama pirminiams pasėliams; kadangi dėl šios metodinės spragos pervertinama sojų auginimo teritorijos plėtra ir dėl to išpučiama apskaičiuota sojų auginimo plėtros į didelių anglies sankaupų žemę dalis;

H. kadangi NŽNK rizika, susijusi su sojų auginimu, geografiškai sutelkta Pietų Amerikos gamybos sektoriuje; kadangi sojų auginimas Sąjungoje neskatina miškų naikinimo ar žemės paskirties keitimo, kuriam spręsti sukurta NŽNK sistema; kadangi Komisija nepateikė jokių įrodymų, kad sojų auginimas Sąjungoje lemia NŽNK; kadangi, nesant tokių įrodymų, Sąjungoje užaugintų sojų priskyrimas prie didelės NŽNK rizikos kultūrų neturi pakankamo mokslinio pagrindo; kadangi nediferencijuotos didelės NŽNK rizikos klasifikacijos taikymas sojoms visame pasaulyje, neatsižvelgiant į geografinę kilmę, yra neproporcingas ir užkrauna naštą Sąjungos gamintojams už išmetamą teršalų kiekį, susijusį su žemės paskirties keitimu, už kurį jie neatsako;

I. kadangi Komisijos žemės ūkio ir maisto sektoriaus vizijoje pabrėžiama, kad reikia sukurti savarankiškesnę Sąjungos baltymų sistemą; kadangi Sąjungoje pagaminama tik apie 6 proc. jos suvartojamų sojų, todėl Sąjunga yra labai priklausoma nuo importo; kadangi Komisijos paskelbtu ES baltymų planu ir jame nustatytais tikslais, taip pat atviro strateginio savarankiškumo tikslais visų pirma siekiama plėsti sojų auginimą šalies viduje, kad būtų sumažinta ši priklausomybė; kadangi biodegalų rinka yra pagrindinė ekonominė sojų auginimo Sąjungoje ir Sąjungos sojų smulkinimo sektoriaus varomoji jėga; kadangi sojų priskyrimas prie didelės NŽNK rizikos žaliavų panaikina tą rinkos paskatą ir tiesiogiai prieštarauja ES baltymų plano tikslams ir Sąjungos strateginio savarankiškumo tikslams;

J. kadangi smulkinant sojas gaminami ir sojų miltai, kurie yra dominuojantis produktas ir pagrindinis pašarinių baltymų šaltinis, ir sojų aliejus, kuris sudaro tik apie 20 proc. sojų sėklų ir, be kita ko, naudojamas kaip biodegalų žaliava; kadangi pagrindinė ekonominė sojų auginimo ir perdirbimo varomoji jėga yra gyvūnų pašarams skirtų sojų miltų paklausa, o ne sojų aliejaus naudojimas biodegalams; kadangi dėl šios priežasties iškraipoma sektoriaus ekonominė tikrovė, nes sojų auginimo plėtros dinamika pirmiausiai siejama su biodegalams naudojamu sojų aliejumi, ir pervertinamas NŽNK poveikis, susijęs su sojų biodyzelinu; kadangi dėl sojų aliejaus devalvacijos prarandant biodegalų realizavimo rinką sumažės smulkinimo maržos ir sumenks sojų smulkinimo šalies viduje ekonominis gyvybingumas; kadangi dėl to Sąjunga bus priversta pakeisti iki 4,8 mln. tonų šalyje pagamintų sojų miltų importu iš trečiųjų šalių, o tai padidintų priklausomybę nuo baltymų importo, pašarų sąnaudas ir vertę kuriančią pramoninę veiklą perkeltų už Sąjungos ribų; kadangi apskaičiuotos ekonominės pasekmės šiam sektoriui sudaro maždaug 36 mln. EUR nuostolių Sąjungos sojų augintojams, 120 mln. EUR Sąjungos sojų smulkintojams ir iki 1,3 mlrd. EUR Sąjungos biodyzelino pramonei;

K. kadangi sojos yra azotą fiksuojantys pasėliai, kurie mažina priklausomybę nuo cheminių azoto trąšų ir teigiamai prisideda prie sėjomainos ir dirvožemio būklės; kadangi atgrasymas nuo sojų auginimo ES padidintų Sąjungos priklausomybę nuo importuojamų cheminių trąšų, o tai prieštarautų Sąjungos trąšų tiekimo grandinės atsparumo tikslams, kurie tapo dar skubesni atsižvelgiant į tiekimo sutrikimus po Rusijos invazijos į Ukrainą;

L. kadangi pagal švarios pramonės kursą raginama kurti konkurencingą, nuo iškastinio kuro nepriklausomą pramonės ekonomiką, grindžiamą plačiu ir įvairiu švarių degalų ir žaliavų asortimentu; kadangi sumažinus turimų biodegalų žaliavų krepšelį pašalinant sojas susiaurėja Sąjungos tiekimo bazė, skirta transporto sektoriaus priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, padidėja kainų nepastovumas ir tiekimo pažeidžiamumas, ir tai nesuderinama su technologiškai neutraliu ir tiekimo saugumo požiūriu, kurio reikalaujama siekiant Sąjungos konkurencingumo tikslų;

M. kadangi konkurencingumo kelrodyje nustatyta, kad strateginės priklausomybės mažinimas ir Sąjungos pramonės ir perdirbimo pajėgumų stiprinimas yra pagrindiniai Sąjungos prioritetai; kadangi sojų priskyrimas prie didelės NŽNK rizikos žaliavų didina, o ne mažina Sąjungos strateginę priklausomybę tiek baltymų, tiek biodegalų sektoriuose;

1. pareiškia prieštaravimą dėl Komisijos deleguotojo reglamento;

2. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijai ir pranešti jai, kad deleguotasis reglamentas negali įsigalioti;

3. prašo Komisijos nedelsiant pateikti peržiūrėtą deleguotąjį aktą, kuriame būtų atsižvelgta į šias rekomendacijas:

   a) sojų NŽNK rizikos statusas turėtų būti nustatomas remiantis duomenimis „nuo 2008 m.“, kaip aiškiai reikalaujama Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/807 3 straipsnyje, o sojų priskyrimas prie didelės NŽNK rizikos žaliavų turėtų būti peržiūrėtas atsižvelgiant į pataisytą metodiką; jei, remiantis 2008 m. duomenimis, sojų auginimo plėtros į žemės, kurioje yra didelių anglies sankaupų, plotus dalis sumažėja iki 10 proc. ribos, nustatytos pagal galiojančią sistemą, peržiūrėtame akte sojos neturėtų būti klasifikuojamos kaip keliančios didelę NŽNK riziką;

   b) metodika turėtų būti atnaujinta, kad būtų visapusiškai atsižvelgta į dvigubos sėjomainos praktiką auginant sojas, kad sojų auginimo teritorijos plėtra ir apskaičiuota plėtros į didelių anglies sankaupų žemę dalis tiksliai atspindėtų realią žemės naudojimo keitimo dinamiką;

   c) Sąjungoje arba trečiosiose valstybėse, kuriose taikomi lygiaverčiai ir patikrinti žemės naudojimo ir miškų naikinimo stebėsenos standartai, išaugintų sojų atveju turėtų būti numatyta nuostata dėl sojų pripažinimo nedidelės NŽNK rizikos žaliavomis, atitinkamai neįtraukiant jų į laipsniško mažinimo trajektoriją, remiantis tuo, kad tokia gamyba neskatina žemės naudojimo keitimo, kuriam spręsti skirta NŽNK sistema;

   d) patvirtina, kad neprieštarauja laipsniškam alyvpalmių aliejaus pagrindu pagamintų biodegalų naudojimo mažinimui arba nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo procedūros trūkumų šalinimui, nes tai yra tinkamas ir būtinas atsakas į PPO kolegijos sprendimą ir turėtų būti paliktas bet kuriame peržiūrėtame deleguotajame akte;

4. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.